

Vurdering av og kommentarer til felles grunnlagsdokument, kap 8 om retningslinjer fra fylkesmennene i Oppland og Hedmark, samt villreinnemnda - støttet av DN, FNF Oppland og FNF Hedmark.

Kommentarene fra grunnlagsdokumentet er i det følgende lagt inn i foreslåtte retningslinjer i regional plan (høringsutkast, 1.gangs høring), slik at vi ser sammenhengen.

I grunnlagsdokumentet skiller høringsinstansene mellom:

- Vår kommentar
- Vår merknad
- Vårt forslag til endring

I det følgende kommenteres fylkesmennenes mfl. s vurderinger (i dette dokumentet omtalt som FM's kommentarer mv.) , og det gis en anbefaling på hva som kan eller bør rettes opp, og hva som bør opprettholdes som i planforslaget. FM's vurderinger og styringsgruppens vurderinger (omtalt her som "vår kommentar/vurdering") står med grå bakgrunn. Kommentarene er knyttet til det som er uthevet med **fet skrift** i teksten.

5.2 Generelle retningslinjer for Rondane - Sølnekletten

Saksbehandling og forvaltning

- Tiltak som er innenfor (eller som følger) gjeldende retningslinjer i regional plan behandles som før etter gjeldende kommunale planer og sektorlovverk.
- I områder vernet etter naturmangfoldloven gjelder særskilte bestemmelser gitt i verneforskrift og retningslinjer i egne forvaltningsplaner.
- **Prinsipper og retningslinjer for saksbehandling innarbeides i kommunale planer, slik at enkeltsaksbehandling i tråd med retningslinjer kan avklares på kommunenivå uten ytterligere ekstern høring.**
- Søknader om dispensasjon behandles som før og sendes overordnede myndigheter med innsigelsesrett til uttalelse før behandling i kommunene.
- Hedmark fylkeskommune og Oppland fylkeskommune har overordna ansvar for oppfølging av planen, herunder sørge for prioritering og oppfølging av tiltak i handlingsprogram.

FM kommentar til kulepunkt 3: Det er uklart hva innholdet i dette punktet er. Vi forutsetter at alle arealplaner og dispensasjoner etter plan- og bygningslova som berører disse retningslinjene fortsatt skal sendes på høring til statlige og regionale myndigheter.

Vår kommentar: Poenget var å få fram at saker går som før uten ytterligere ekstern høring og byråkrati. Vi ser imidlertid at punktene fremstår som noe uklare slik de er formulert. Kulepunkt 3 må ses i sammenheng med kulepunkt 1 og 4. For å klargjøre saksgang bedre foreslår vi følgende endringer og presiseringer:

Kulepunkt 2 blir nytt kulepunkt 1.

1, 3 og 4 tas ut i sin nåværende form og erstattes med følgende punkter:

Forslag til nytt kulepunkt 2:

Kommuneplaner, områdeplaner og reguleringsplaner behandles som før og sendes overordnede myndigheter og berørte til uttalelse før endelig behandling i kommunene. Retningslinjer i regional plan skal tillegges vekt og innarbeides så langt det er mulig.

Nytt kulepunkt 3:

Dispensasjoner (etter PBL, jordlov mfl.) behandles som før og sendes overordnede myndigheter og berørte til uttalelse. Retningslinjer i regional plan skal tillegges vekt i dispensasjonsbehandlingen.

Nytt kulepunkt 4:

Søknader om dispensasjon fra lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med tilhørende forskrift behandles som før og kan avgjøres uten ekstern høring.

Nytt kulepunkt 5:

Søknader om tiltak som er i tråd med kommunale planer (arealbruk, bestemmelser og retningslinjer i vedtatt plan) kan behandles som før uten ekstern høring.¹ Ved behandling av tiltak skal retningslinjer i regional plan tillegges vekt.

Kulepunkt 6.

Tidligere kulepunkt 5 beholdes som før, men nå som punkt 6.

Generelt

Temakart tillegges vekt ved behandling av relevante søknader og tiltak innen planområdet. Tiltak skal konkret vurderes opp mot villreinens områdebruk til ulike tider av året. Det anbefales at kommunene i sin kommuneplanlegging forankrer temakart til kommuneplanens arealdel gjennom retningslinjer (og bestemmelser) så langt det er mulig.

Universell utforming skal være gjennomgående ved planlegging og bygging av tekniske anlegg og bygninger.

Eksisterende godkjente planer

Eksisterende kommuneplaner og reguleringsplaner gjelder. Ved senere revisjoner av kommuneplaner, skal regional plan følges opp. Godkjente byggeområder (i kommuneplanens arealdel) som ikke er realisert ved regulering bør vurderes på nytt ved revidering av

¹ Dersom et tiltak ligger innenfor rammene i Landbruk + (jf. veileder T-1443) kreves det ikke søknad om dispensasjon fra arealformålet LNF.

kommuneplanens arealdel.

FM kommentar: Dette er en svekkelse i forhold til gjeldende fylkesdelplan som slår fast at dette skal skje. Vi viser også til § 12-4 i ny Plan- og bygningsloven: "Er bygge- og anleggstiltak som hjemles i plan fremmet med bakgrunn i privat reguleringsforslag etter § 12 – 11, ikke satt i gang senest 5 år etter vedtak av planen, kan tillatelsen til gjennomføring av planen ikke gis uten nytt planvedtak. Etter søknad fra tiltakshaveren kan planvedtaket forlenges med inntil to år av gangen." (gjelder planer vedtatt etter at ny lov trådte i kraft).

FM's forslag til endring:... som ikke er realisert ved regulering skal vurderes på nytt.

Vår kommentar: Retningslinjen viser til planer som er vedtatt før ny planlov. Det bør være greit å endre den fra bør vurderes på nytt til skal vurderes på nytt. Uansett blir det et råd til kommunene. De skal vurdere områdene, men ikke nødvendigvis ta de ut. FM's forslag til endring foreslås imøtekommet.

Byggeskikk, estetikk og landskapshensyn

Kommunene tilrås å vedta bestemmelser om estetisk utforming av bygg i seterområder og i andre viktige og sårbare natur- og kulturlandskapsområder. Bestemmelsene vil gi grunnlag for å stille vilkår til utforming og plassering når byggetillatelse gis. (§ 11-9 nr. 6 og § 11-11 nr.1)

Kommunene tilrås også å innføre bestemmelser om forbud mot eller vilkår for plassering av midlertidige og flyttbare bygninger, konstruksjoner og anlegg, herunder campingvogner og bobiler.³ (§ 11-9, pkt. 6)

3 gjelder ikke landbruk

Næringsliv

Ved vurdering av tiltak i planområdet skal det i tillegg til villreinens interesser legges vekt på tiltakets betydning for nærings- og bygdeutvikling og ringvirkninger for lokalsamfunnet.

Tiltak som har små ringvirkninger i forhold til ferdsel i leveområdet, bør tillates. Dette skal særskilt vektlegges for de områdene som er mest utsatt når det gjelder bosetting og arbeidsmarked dvs. kommunene Dovre, Folldal, Stor-Elvdal og Rendalen (jf. MD's brev av 13.04.2007).

FM's kommentar: Det er uklart hvordan og hvem som skal definere størrelsen på tiltaket. Det er heller ikke tatt stilling til eventuelle sum-effekter, og hvem som har ansvar for å vurdere disse. Dersom tiltaket, etter en konkret vurdering, viser seg å ikke ha negative konsekvenser verken for villreinen eller andre interesser, vil tiltaket bli tillatt. Retningslinjen er der for overflødig.

Vår kommentar: Er enig i at innholdet er litt "uklart" slik det fremstår nå. Det vi har ment er vel å få fram at det er ulik belastning på villreinen avhengig av hvilke virksomheter (og omfang) som skal etableres, ikke minst i forhold til om virksomheten genererer ferdsel inn i viktige villreinområder. Setningen foreslås tatt ut.

FM's generelle kommentar til tema Næringsliv: Lokalisering av ny næringsvirksomhet må vurderes også i forhold til andre naturverdier og samfunnsinteresser enn villrein. Det er ikke nødvendigvis kurant å tillate alle typer virksomheter i nærheten av villreinområdet selv om det ikke innebærer ferdsel av folk. Det kan heller ikke være slik at hensynet til villreinen skal nedprioriteres fordi et foreslått tiltak/næringsvirksomhet ligger i Dovre, Folldal, Stor-Elvdal eller Rendalen. Disse kommunene har til dels store arealer som ikke er omfattet av planområdet, og dette må også tas med i vurderingen.

Vår kommentar: Hovedfokuset i planen er en helhetlig forvaltning av fjellområdene og sikring av villreinens leveområder. Kommunene har i sin arealplanlegging og saksbehandling også ansvar for at alle tiltak vurderes opp mot andre natur-, kulturverdier og næringsinteresser dvs. ei totalvurdering. Første setning i retningslinjen under *Næringsliv* endres noe, slik at dette kommer bedre fram (få med natur- og kulturverdier). Når det gjelder de utsatte kommunene, må vektleggingen av lokalsamfunn i noen tilfeller være tyngre enn andre steder. Selvfølgelig må man se og vurdere følgene for villrein, men det blir viktig at tiltak kan skje – på tross av at de kan ha noe effekt på villreinens bruk av enkelte områder, dersom disse områdene er mer perifere og ikke så viktige for rein, sett i forhold til lokalsamfunnsutvikling. Når det gjelder spesielt Dovre og Folldal er disse kommunene omkranset av vern og/eller villreinområder på mange kanter og på en stor andel av sine arealer, slik at dette MÅ tas med i vurderingen i forhold til det mulighetsrommet disse kommunene har. Når det gjelder andre kommuner med mer "areal tilgjengelig" er vi enige at kommunene må vurdere sine utviklingsmuligheter under ett. Det må kanskje komme enda bedre fram – hvor lite mulighetsrom Folldal og Dovre har.

Forslag til tillegg i første setning: .. i tillegg til villreinens interesser legges det vekt på tiltakets betydning for nærings- og bygdeutvikling, **ivaretagelse av natur- og kulturverdier** og ringvirkninger for lokalsamfunnet.

Det legges vekt på å utvikle bærekraftig næringsvirksomhet og virksomhet basert på det

lokale ressursgrunnlaget og regionale fortrinn.

Det legges særskilt vekt på å gi muligheter til tiltak som styrker landbruk, seterdrift og utmarksnæring, samt utvikling av småskala turistvirksomhet, gjerne basert på stedegne ressurser. I tillegg legges det vekt på muligheter til utvikling av småskala energiressursutnyttelse.

FM's kommentar: Utvikling av næringstiltak basert på gårdens eget ressursgrunnlag, vil i stor grad være innenfor LNF-formålet, og dermed tillatt. Retningslinjen er i slike tilfeller overflødig. Annen næringsvirksomhet må i plan avsettes enten som spredt næringsvirksomhet i LNF-områder eller som utbyggingsområder for næring, og behandles etter gjeldende kommunale planer og sektorlovverk.

Vår kommentar: Retningslinjen er veldig viktig å opprettholde for området for å ivareta det "mulighetsrommet" som mange viser til. Kanskje overflødig, men desto viktigere å synliggjøre, slik at dette ikke blir oppfattet som er ren verneplan. Om ting er opplagt, så stoler ikke "den vanlige mann" på det. I bygdene i tilknytning til hovedvegnett må det i tillegg gis mulighet til å utvikle turistvirksomhet ut over begrepet "småskala". Retningslinjen foreslås opprettholdt.

Lokal utnyttelse av fornybare energiressurser ved allerede utbygget infrastruktur regnes ikke som tyngre inngrep. Ved vurdering legges det vekt på om tiltaket er reversibelt.

FM's kommentar: Lokal utnyttelse av fornybare energiressurser må gis en konkret søknadsvurdering i henhold til gjeldende kommunale planer og sektorlovgivning. Retningslinjen må tas ut.

Vår kommentar: Er dette en kommentar eller en "sterk merknad", jf. må tas ut? De fleste tiltak må gjennom en konkret søknadsvurdering, men planen skal gi noen signaler om hvilke holdninger man har til ulike type tiltak. I og med at man har en egen retningslinje som skisserer mulighet til utvikling av småskala energiressursutnyttelse, foreslås retningslinjen tatt ut.

Ferdse og friluftsliv

Det bør legges til rette for gode muligheter for friluftsliv og natur- og kulturbaserte aktiviteter og opplevelser utenfor nasjonalt villreinområde for å styre aktiviteter bort fra mer sårbare områder. Innenfor nasjonalt villreinområde bør det legges særskilt vekt på å vurdere tiltak og aktiviteter i forhold til villreinens områdebruk og sårbarhet til ulike tider av året.

Seter- og utmarksbebyggelse

Seter- og utmarksbebyggelse representerer viktige kulturhistoriske verdier i området. Det er generelt positivt og viktig at eksisterende utmarksbebyggelse og seterbebyggelse tas vare på, vedlikeholdes og restaureres for bruk. **Bebyggelsen bør tas vare på som en ressurs for landbruket og bør generelt ikke fradeles til fritidsformål. I sone 2, 3 og 4 bør fradeling kunne vurderes som ledd i strukturrasjonalisering.**

FM's kommentar: Det følger av jordloven at landbruksbebyggelse ikke skal fradeles resten av eiendommen. Som ledd i strukturrasjonalisering (samfunnsinteresser av stor vekt jf. jordlova § 12) kan for eksempel seterhus fradeles dersom det ikke er behov for seterbebyggelsen i den fortsatte landbruksdrifta. Disse bygningene kan imidlertid brukes i utleie eller annen næringsvirksomhet som kan være med på å styrke driftsgrunnlaget på landbrukseiendommen jf. også planens retningslinjer om næringsliv. Vi er derfor skeptiske til en retningslinje som kan gi inntrykk av at det er en kurant sak å få fradelt landbruksbygg. Særlig gjelder dette for gamle skogshusvær som ofte har en beliggenhet der det ikke er ønskelig med fritidsbebyggelse. Det bør framgå av retningslinjene at en søknad om fradeling må behandles etter bestemmelsene om dispensasjon i plan- og bygningsloven.

Vår kommentar: Hovedpoenget med retningslinjen var egentlig å "forsterke/innstramme" at man ikke ønsker fradelinger av seterbebyggelse til fritidsformål innenfor området, spesielt innenfor nasjonalt villreinområde. I Sølknletten er dette framhevet spesielt – rettighetshavere/grunneiere ønsker å gi uttrykk for at kommunene bør føre en restriktiv holdning til fradeling og beholde setrene som viktig ressursgrunnlag for gardene. Hensikten var dermed det motsatte av – det FM leser. Retningslinjen ble drøftet i styringsgruppene – og utgangspunktet var at man ønsket å signalisere en streng holdning for hele området. Siste setning ble med for å "myke det litt opp" – gi de muligheter som jordlovas § 12 gir, men ikke noe mer. Det vises til jordlovens § 12, andre ledd, siste setning.

Forslag til endring: Siste setning tas ut, og det henvises isteden til jordlovens § 12 gjennom bruk av fotnote.

Ved søknader om nybygging, tilbygg og ombygging av bebyggelse på eksisterende setervoller bør det generelt legges særskilt vekt på tilpasning til kulturlandskap og kulturmiljø. Slike retningslinjer eller bestemmelser bør utformes i den enkelte kommune og

tas inn som del av kommuneplan (jf. PBL § 11-11).

FM's kommentar: Det er videre uklart om siste avsnitt i retningslinjen kun gjelder søknader om nybygg mv. som omfattes av begrepet stedbunden næring. Det bør presiseres at hvis det er snakk om søknader om nybygg til fritidsformål, kreves det også dispensasjonsbehandling etter pbl.

Vår kommentar: Hensikten med retningslinjen er å ha fokus på hvor viktig det er at ny bebyggelse, ombygging, tilbygg etc på gamle setrer blir tilpasset og underordner seg det eksisterende bygningsmiljø/setermiljø og omkringliggende kulturlandskap, uavhengig av om setra er fradelt til fritidsformål eller ikke.

Det kan være greit å opplyse om at søknader om nybygg til fritidsformål også krever dispensasjonsbehandling etter pbl. Forslag til tillegg som fotnote: Ved søknader om nybygg til fritidsformål innenfor LNF-områder kreves det også dispensasjonsbehandling etter pbl..

5.3 Felles retningslinjer for nasjonalt villreinområde i Rondane og Sølnekletten, SONE 1

Retningslinjer for kommunenes arealplanlegging

Arealformål

Nasjonalt villreinområde skal i sin helhet legges ut med formål: Landbruks-, natur- og friluftsmål (LNF-område) i kommuneplanenes arealdel etter PBL § 11-7 nr. 5. Gjeldende reguleringsplaner innenfor området kan fortsatt gjelde.

Områder som ikke er vernet etter *biomangfoldloven* (FM kommentar: rettes til naturmangfoldloven - OK)
For å gi muligheter for tilleggsnæringer i landbruket som ikke omfattes av underformål a. kan det i visse områder vurderes bruk av underformål b. Det samme gjelder muligheten til utvikling av eksisterende turisthytter (omfang, lokalisering og formål bør angis i kommuneplanen). Krav om reguleringsplan dersom tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn.

FM's kommentar: Her vil vi minne om hva som ligger i LNF-a og LNF-b begrepene i Plan- og bygningslova. LNF-a er det vanlige LNF-formålet der det kun er tillatt med landbruksnæring, inkludert tiltak under "Landbruk Pluss", dvs. tilleggsnæringer basert på gårdens eget ressursgrunnlag og dersom det ikke utgjør hovedinntekten på gården (det skal fortsatt være et tillegg). LNF-b åpner derimot opp for at det settes av områder der det kan tillates for eksempel spredt ervervsbebyggelse i LNF-områder. Dette er næringsvirksomhet som ikke nødvendigvis er basert på eller relatert til landbruket. Retningslinjen sier ikke noe om dette skal gjelde eksisterende virksomhet eller nyetablering, men vil kunne tolkes som at det også gjelder nyetablering. Gjeldende fylkesdelplan er klar på at det ikke skal etableres nye virksomheter innenfor leveområdet, og vi mener at dette må videreføres for de nasjonale villreinområdene jfr. Miljøverndepartementets brev av 12.06.09 der det understrekes at en hensikten med revisjonen av eksisterende fylkesdelplan ikke er å svekke villreininteressene. LNF-b-områder kan også omfatte LNF-områder der spredt fritidsbebyggelse er tillatt. Det må presiseres at ny, spredt fritidsbebyggelse ikke er tillatt innenfor sone 1. I nest siste setning står det i en parentes (omfang, lokalisering og formål bør angis i kommuneplanen), Dette bør rettes til må, da dette er et krav i pbl § 11-11 nr. 2, som hjemler bestemmelser til arealformålet LNFR med underformål b) i pbl. § 11-7 nr. 5 pkt.b.

Vår kommentar: Vi må her presisere at bruk av LNF-b her er knyttet til muligheter for tilleggsnæringer i landbruket, og gjelder ikke ny fritidsbebyggelse. Under retningslinjer for fritidsbebyggelse nedenfor er det presisert at det ikke skal etableres ny fritidsbebyggelse i området. Hensikten med å gi rom for LNF-b er å fange opp mulighetene til å styrke næringsutvikling knyttet til eksisterende setrer og utmarkshus (jakt, fiske, utleie), der slik næringsutvikling går utenfor rammene av Landbruk +, men fortsatt er innenfor begrep som småskala turisme og utmarksnæring. Fylkesmannens siste kommentar – bør – rettes til må - anbefales imøtekommet.

Hensynssoner

Nasjonalt villreinområde skal i tillegg fremstå med hensynssone naturmiljø H 560 (Nasjonalt villreinområde) jf. PBL § 11-8 c).

Retningslinjer for fritidsbebyggelse, nybygging og andre tekniske inngrep

Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området. Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås. Fortetting i eksisterende områder for fritidsbebyggelse vurderes på samme måte som nye anlegg. Eksisterende landbruksbebyggelse skal ikke fradeles til fritidsformål men beholdes som en

viktig ressurs for lokal næringsutvikling

I regulerte områder for hytter er det reguleringsbestemmelsene som angir rammene for utnytningsgrad.

Eksisterende bebyggelse på fritidseiendommer utenfor regulerte områder kan vurderes utvidet inntil øvre total ramme på 100m² bruksareal (BRA). Størrelsen og antall bygg må fastsettes i kommuneplan for å bli juridisk bindende. Det bør tas hensyn til bebyggelsens synbarhet og beliggenhet (snaufjell/skog), terreng, nærhet til vann og vassdrag og tilpasning til omkringliggende bebyggelse.

FM's kommentar: Gjeldende fylkesdelplan er klar på at eksisterende fritidsbebyggelse ikke skal utvides innenfor leveområdet, og dette må videreføres for de nasjonale villreinområdene. En generell øvre arealgrense bør ikke gis i regional plan fordi konsekvensene av en slik utvidelse ikke er vurdert, og fordi en slik øvre arealgrense lett oppfattes som en generell tillatelse. Kommunene kan for øvrig ikke ha en bestemmelse i kommuneplanen som åpner generelt for utvidelse av eksisterende fritidsbebyggelse utenfor regulerte områder. Dette må skje enten ved å benytte LNFR bokstav b) om spredt bebyggelse eller de kan ha en retningslinje om hva som kan vektlegges i en dispensasjonsvurdering.

Vår kommentar: Dette punktet ble diskutert i styringsgruppene tidligere, og det var noe uenighet om dette skulle med eller ikke. Slik vi har forstått fylkesmennene tidligere, så var de interessert i at det ble satt et tak, nettopp for å unngå for mange enkeltdispensasjoner som ikke ble sett i sammenheng. I dag behandles saker innenfor tidligere LNF_N-områder som dispensasjonssaker – og dette bør som utgangspunkt videreføres. Det som blir viktig i praktiseringen og behandlingen senere – er at man må være konkret og fornuftig i forhold til slike saker, slik at man skaper en aksept for planen. Bygging av eks. vedskål og utedo vil ikke ha betydning for villreinen. Det vil også ha betydning hvor fritidsbebyggelsen er i forhold til infrastruktur, landskap, villrein mv. Hver enkelt sak bør gis en konkret vurdering. I områder med flere hytter bør man unngå mange enkeltsaker der disse ikke ses i sammenheng. Slik sett vil det være fornuftig at kommunene vurderer om det er behov for bestemmelser for særskilte delområder i planen. Retningslinjen presiseres for å vise at dette er et øvre tak, og ikke en generell åpning for utvidelse av bebyggelsen.

Det skal ikke etableres nye masseuttak og gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde, bortsett fra mindre grustak for vedlikehold av lokale vegger for å unngå lang transport. Eksisterende virksomhet må foregå slik at villreinen forstyrres minst mulig. Vegger som benyttes for denne type virksomhet skal ikke være åpne for allmenn ferdsel.

FM's kommentar: Uttak av grus er regulert gjennom landbruksvegveskriften. For de massetakene som ikke faller inn under denne forskriften, er det krav om reguleringsplan. Ut over dette er innholdet i bestemmelsen uklar og vil være vanskelig å håndtere.

Vår kommentar: Det viktige har vært å si at uttak av grus – i tråd med landbruksvegveskriften – fortsatt må være mulig i nasjonalt villreinområde. Det er kanskje opplagt, men viktig å si likevel. Siste to- setninger kan strykes. Henvielse til landbruksvegveskriften gjennom bruk av fotnote.

Retningslinjer for turistvirksomhet og utmarksnæring

Det legges vekt på å gi mulighet til utvikling av eksisterende turistbedrifter i henhold til tidens krav, småskala turistvirksomhet knyttet til eksisterende setre og utvikling av utmarksnæring basert på stedegne ressurser. Dette kan være for å utvikle setra som kulturbærere, reiseliv og merkevare for å styrke næringsgrunnlag, sysselsetting og bomiljø. Det skal kunne dokumenteres at tiltaket har betydning for næringsutnyttelse av eiendommen.

FM's kommentar: Gjeldende fylkesdelplan for Rondane er klar på at det ikke skal etableres nye turistbedrifter eller andre virksomheter i villreins leveområde, samt at det ikke skal foretas utvidelser av eksisterende bedrifter og turisthytter. Retningslinjen innebærer en svekkelse av gjeldende fylkesdelplan jfr. Miljøverndepartementets brev 12.06.09.

FM's forslag til endring: Det skal ikke etableres nye turistbedrifter eller andre virksomheter og eksisterende bedrifter skal ikke utvides.

Vår kommentar: Er dette en innsigelse eller merknad (forslag til endring) ? Gjelder forslaget både Rondane og Sølknletten eller bare Rondane ? For Rondane har det vært fokusert på å gi muligheter til utvikling , og ikke nødvendigvis utbygging. Bruk av andre eksisterende bygninger er også viktig å vurdere i denne sammenheng. For begge delområdene er det viktig å sikre muligheter for framtidig seterturisme, småskala turistvirksomhet, utmarksturisme mv. Styringsgruppa foreslår at retningslinjene for turistvirksomhet og utmarksnæring samles felles for sone 1 og 2 i Rondane og Sølknletten. Konsekvensene av et "mulighetsrom" må vurderes i de to delområdene sett i forhold til villrein, dagens bruk og press på områdene. Uansett må søknader om tiltak underlegges en konkret vurdering i forhold til natur- og kulturmiljø, samt avbøtende tiltak. Gjennom planen vil man sikre mulighetene for utvikling knyttet til eksisterende virksomheter, og ikke nyetablering av anlegg. For områder vernet etter naturmangfoldloven gjelder særskilte bestemmelser for bebyggelsen. Endringen kan ikke imøtekommes.

Nye bygninger for næringsformål skal knyttes til eksisterende bygninger og seteranlegg. Det skal legges vekt på tiltakets betydning for å ivareta utmarksbebyggelsen og setermiljøene, og det skal legges vekt på tilpasning til landskap, kulturlandskap og det kulturmiljøbebyggelsen er en del av.

Retningslinjer for veger, motorisert ferdsel og parkering

Nye landbruksveger

Landbruksveger behandles etter Landbruksdepartementets forskrift om landbruksveier.

Behovet for ferdselsreguleringer med bom vurderes i forhold til villreinens bruk av området og potensialet for økt trafikk.

Der vegutbedring eller nybygging av veg er nødvendig for landbruket eller andre næringer i et område, skal det gis veiledning i planlegging med sikte på å komme fram til landskapsmessige og økonomisk akseptable løsninger.

FM's forslag til endring: Siste setning foreslås endret til: "I evt. tillatelser til bygging av nye landbruksveier skal det legges inn et vilkår om at disse stenges med bom."

Vår kommentar: Forslaget er "negativt ladet" med beskrivelsen av "evt. tillatelser". Da sier man på en måte at dette sjelden vil kunne skje. Dersom det er reelt behov for en landbruksveg skal den kunne bygges (det er ei landbruksfaglig vurdering). Samtidig er vel de fleste enige i at en ny landbruksveg innenfor sone 1 bør stenges med bom. Nytt forslag: Retningslinjer om landbruksveger flyttes til generelle retningslinjer for planområdet, krav om stenging av nye veger for allmenn trafikk innarbeides i sone 1 under retningslinjer for veger. Tillegg/ending i generelle retningslinjer under punkt 5.2; Ved behandling av søknader om landbruksveger inn mot nasjonalt villreinområde (sone 1) bør det vurderes om det er behov for å sette vilkår om stenging med bom.

Veger og motorisert ferdsel

- **Veger som medfører konfliktytalt ferdsel inn i sone 1 bør vurderes stengt med bom i hele eller deler av året jf. temakart.**

FM's forslag til endring: Private veger som i dag ikke er stengt med bom, anbefales stengt med bom (vi kan ikke se at dette har relevans for annet enn private veger).

Vår kommentar: FM's forslag foreslås imøtekommet med noe tilpasning.

- **Eksisterende veger som i dag er stengt for allmenn trafikk med bom bør fortsatt være stengt, og motorisert transport bør begrenses til næringsvirksomhet.**

FM's forslag til endring: Eksisterende private veger som i dag er stengt for allmenn trafikk med bom anbefales fortsatt å holdes stengt.

Vår kommentar: Hva er egentlig forskjellen på "bør fortsatt være stengt" og "anbefales fortsatt å holdes stengt" ?

- **Brøyting av private veger innenfor og i nærheten av områder med vinterbeite for villrein bør unngås, unntak er brøyting i forbindelse med skogsdrift. Kommunene bør utforme retningslinjer om regulering av vinterbrøyting av veger jf. PBL § 11-8 c).**

FM's forslag til endring: Brøyting av private veger innenfor vinterbeiter og som fører inn mot vinterbeiter anbefales unngått, unntak er brøyting i forbindelse med skogsdrift. Kommunene bør utforme retningslinjer om regulering av vinterbrøyting av veger (jf. PBL § 11-8 c).

Vår kommentar: Ser ikke helt den store forskjellen, men noe klarere formulert. Forslag foreslås imøtekommet.

- Det vises generelt til status for veger og konkrete anbefalinger gitt i temakart
- **Det bør ikke anlegges nye veger for allmenn trafikk i og gjennom nasjonalt villreinområde.**

FM's kommentar: I følge bestillingsbrevet fra Miljøverndepartementet (12.04.07) skal det kartfestes en klar grense for de nasjonale villreinområdene, som skal danne en langsiktig grense mot utbygging i den regionale planen. Nye veger kan ikke aksepteres innenfor en utbyggingsgrense.

FM's forslag til endring: Det skal ikke anlegges nye veger for allmenn trafikk i og gjennom nasjonalt villreinområde.

Vår kommentar: Nye landbruksveger skal fortsatt kunne vurderes innenfor nasjonalt villreinområde. Nye veger for allmenn trafikk bør imidlertid ikke bygges. Innholdet i forslaget er i og for seg greit, men om vi bruker skal eller bør, betyr det uansett bør. De fleste vil sikkert være enige i at det står skal. Forslaget foreslås imøtekommet.

Motorisert ferdsel i utmark

Motorferdsel i utmark reguleres ihht. Lov om motorferdsel i utmark

Forsvaret har etter lov om motorferdsel i utmark tillatelse til ferdsel i utmarka knyttet til øvelser, forflytninger og transport. Forsvaret skal etter samme lovs § 8 vise aktsomhet og unngå skader og ulempe for naturmiljø og mennesker. I denne forbindelse skal den regionale planens retningslinjer legges til grunn.

Bestemmelser og retningslinjer for styring av motorisert ferdsel sommer – og vinterstid (inklusive løypekjøring og brøyting) vurderes i forhold til villreinens ulike arealbruk gjennom året og innarbeides i kommunale planer. **Planene bør fastsette grense for når en bilveg slutter og går over til utmark.** Informasjon om lovverket (motorferdsellov med forskrifter) er viktig og nødvendig jf. handlingsprogram.

FM's forslag til endring: Planene **skal** fastsette grense for... Hele første avsnitt på s. 41 gjelder for øvrig generelt, og bør flyttes til kap. 5.2 Generelle retningslinjer.

Vår kommentar/vurdering: Her kan vi ikke kreve at kommunene skal fastsette denne grensen. Dette handler ofte om å ha tilstrekkelig nok ressurser lokalt, og om prioritering av ressursbruk i kommunene. **"bør"** anbefales derfor opprettholdt. Hele avsnittet øverst på s. 41 flyttes til kap. 5.2 som foreslått.

Parkering

Nye parkeringsplasser kan etableres som ledd i kanalisering av ferdsel og annen aktivitet.

FM's kommentar: Denne problemstillingen kan neppe være aktuell innenfor nasjonalt villreinområde jfr. kommentar om nye veger over (det er vanskelig å se for seg noe annet enn at nye parkeringsplasser her uansett vil generere uønsket ferdsel).

FM's forslag til endring: Nye parkeringsplasser skal ikke anlegges.

Vår kommentar/vurdering: Nye parkeringsplasser er i dette tilfellet ikke knyttet til nye veger, men eksisterende private veger som er åpne for allmenn trafikk. Ved stenging av eks. del av eksisterende veg, kan det være behov for ny parkering. Det samme gjelder dersom man ønsker å flytte dagens trafikkutgangspunkt. Eks Sølndalen, Dølbekken. Mulig dette gjelder bare Sølnkletten ? Det er her ikke tenkt på store P-plasser, men mindre for å styre trafikk til eks. opplevelsessteder uten konflikt med villrein. Forslag bør ikke imøtekommes, i hvert fall ikke formuleringen "skal ikke". Poenget med formuleringen er jo å ta hensyn til villrein, og ikke det motsatte. Hele retningslinjen tas ut. For Sølnkletten gjelder særskilt retningslinje om parkering.

Retningslinjer for friluftsliv og ferdsel

Med ferdsel menes allmenn ferdsel etter friluftsloven.

Type ferdsel og omfang av ferdselen må vurderes konkret i forhold til villreinens bruk av områdene til ulike tider av året. Merkede stier og løyper legges utenom de mest sårbare områdene. All ferdsel bør unngås nært villrein i kalvingstid. I områder uten vinterbeite for villrein er tilrettelegging for ferdsel og aktiviteter vinterstid uproblematisk i forhold til villrein. **Tilsvarende gjelder for sommerbruk i områder uten sommertilhold.**

FM's forslag til endring: Siste setning strykes. Vi kjenner ikke til at det er områder som ikke brukes av villreinen sommerstid, altså må tilrettelegging for ferdsel sommerstid alltid vurderes opp mot villreininteressene.

Vår kommentar/vurdering: Forslag foreslås delvis imøtekommet. Villreinen har ulike bruk av områdene også sommerstid, noe som bør ligge til grunn i vurderingene.

Større arrangement, konkurranser, aktiviteter og lignende bør legges til områder, trasèer og tider der de kommer i minst mulig konflikt med villrein, og der de kan skape størst mulig ringvirkninger for lokalsamfunnet. Sykling bør fortrinnsvis skje etter seter- og utmarksveger og stier, framfor i terreng. Organiserte aktiviteter og opplevelser bør i størst mulig grad benytte eksisterende vegnett og godt merkede stier og løyper.

FM's forslag til endring: Større arrangement, konkurranser, aktiviteter og lignende **skal** legges til områder, trasèer og tider der de kommer i minst mulig konflikt med villrein, og der de kan skape størst mulig ringvirkninger for lokalsamfunnet. **De skal primært lokaliseres utenom nasjonalt villreinområde.** Sykling **skal** fortrinnsvis skje etter seter- og utmarksveger og stier, framfor i terreng. Organiserte aktiviteter og opplevelser **skal** i størst mulig grad benytte eksisterende vegnett og godt merkede stier og løyper i henhold til løypeplaner.

Vår kommentar/vurdering: Vi mener at det her er mest riktig å bruke formuleringen bør. "Skal" kan vurderes i første setning, men ikke ellers. Dette er ikke en verneplan, og allemannsretten gjelder fullt ut (ingen ferdselsrestriksjoner gjennom denne planen). Uttrykkene "skal fortrinnsvis" og "skal i størst mulig grad" blir også litt vanskelige å forholde seg til. Retningslinjene anbefales opprettholdt som foreslått i planen, men med "skal" i første setning.

5.4 Felles retningslinjer for bufferoner, SONE 2

Retningslinjer for kommunenes arealplanlegging

Arealformål

Områdene skal som utgangspunkt legges ut med formål: Landbruks-, natur- og friluftformål (LNF-område) i kommuneplanenes arealdel etter PBL § 11-7 nr. 5.

Gjeldende reguleringsplaner innenfor området kan fortsatt gjelde. Det samme gjelder eksisterende områder for fritidsbebyggelse godkjent i kommuneplanens arealdel.

FM's kommentar: Se vår kommentar i avsnitt 8.1 om "Eksisterende godkjente planer". Samme kommentar gjelder her.

Vår kommentar/vurdering: Her er det forskjell på planer som er etter ny og gammel lov. Reguleringsplaner etter gammel lov, vil fortsatt gjelde, uavhengig av om de er realisert med utbygging eller ikke. Grunneier/tiltakshaver har lagt ned ressurser i planarbeidet. Skal slike tas ut, må kommunen erstatte tapet. Områder avsatt til fritidsbebyggelse i kommuneplanens arealdel etter gammel lov gjelder. Kommunen kan vurdere å ta området ut ved rullering, dersom grunneier ikke har gjort noe for realisering av feltet (ikke igangsatt planlegging). Man kan eventuelt vise til generelle retningslinjer i kap. 5.2.

Eksisterende godkjente fritidseiendommer utenom regulert felt og byggeområder kan inngå i LNF-område (b), områder der det kan gis rom for tilbygg og uthus innenfor visse rammer. Slike bestemmelser må i så fall utarbeides og knyttes til konkrete, avgrensede områder i kommuneplanens arealdel eller områdeplan jf PBL §§ 11-7 nr. 5 b og 11-11 nr.2. Alternativt må det utarbeides særskilt reguleringsplan.

For å gi muligheter for tilleggsnæringer i landbruket som ikke omfattes av underformål a. kan det i seterområder vurderes bruk av underformål b

FM's kommentar: LNF-b-område åpner for bla. spredt erverv/næring, også ut over det som er definert i Landbruk Pluss. Dette må underlegges en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, og konsekvensvurderes etter gjeldende lovverk. DVS. at retningslinjen er overflødig.

Vår kommentar/vurdering: De to første setningene til fylkesmannen kan gjerne tas med som tillegg. Dette gjelder både i buffersonen og i nasjonalt villreinområde. Mulig fylkesmannen mener retningslinjen er overflødig. De lokalt berørte vil følge seg mye mer "betrygget" dersom dette står. De fleste er foreløpig veldig usikre på hvordan nasjonalt villreinområde og buffersoner vil bli praktisert i framtida. Derfor må dette "mulighetsrommet" bekreftes i regional plan.

Hensynssoner

Buffersonene skal i tillegg fremstå med hensynssone naturmiljø H 560 (buffersone) jf. PBL § 11-8 c) for å ivareta villreinens interesser, eventuelt kombinert med hensynssone friluftsliv (og infrastruktur).

Retningslinjer for fritidsbebyggelse og andre bygg

I sone 2 legges det vekt på å prioritere utvikling av eksisterende bedrifter og virksomheter framfor å etablere nye virksomheter.

Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse/ fritidseiendommer ut over de som allerede er godkjent gjennom reguleringsplan eller gjennom områder avsatt for fritidsbebyggelse i kommuneplanens arealdel. I regulerte områder er det reguleringsbestemmelsene som angir rammene for utnytningsgrad.

Det kan gis rom for (tilbygg, uthus og anneks) på eksisterende godkjente bebygde fritidseiendommer utenfor regulert felt, når det i kommuneplanens arealdel er gitt særskilte bestemmelser om dette. Kommunene anbefales (gjennom revidering av kommuneplanens arealdel) å utarbeide spesifikke bestemmelser for buffersonene. **Eksisterende bebyggelse på fritidseiendommer utenfor regulerte områder kan vurderes utvidet inntil en øvre totalramme på 140 m² bruksareal (BRA).** Størrelse og antall bygg må fastsettes i kommuneplan for å bli juridisk bindende.

FM's merknad: Søknader om utvidelse av eksisterende hytter utenfor regulerte områder eller områder som ikke har bestemmelser om utvidelser i kommune(del)planer, skal behandles som en vanlig dispensasjonssak. Regional plan må gi føringer om at dette også i buffersonen skal vurderes relativt strengt, og koples til en konkret vurdering av sannsynlige konsekvenser for villreinen ved økt kapasitet og bruk. En generell øvre arealgrense bør ikke gis i regional plan fordi konsekvensene av en slik utvidelse ikke er vurdert, og fordi en slik øvre arealgrense lett oppfattes som en generell tillatelse. Kommunene kan for øvrig gjennom sine arealplaner vurdere bestemmelser for eksisterende hytter i LNF-områder, men dette må knyttes til konkrete, kartfesta områder, og vurderes i forhold til villreinens arealbruk ved høring av planforslag.

Vår kommentar/vurdering: Bufferzonene er så vidt forskjellige rundt Rondane og Sølnekletten, at det er vanskelig å sette en generell grense. Det har imidlertid vært et politisk ønske å sette et generelt øvre tak for bebyggelsen som alle holder seg innenfor, uten at dette skal åpne for en generell mulighet til utvidelse. Det vises til tilsvarende kommentar om bebyggelse i sone 1. Retningslinjen opprettholdes med noe presiseringer av hensikt og muligheter.

Det bør tas hensyn til bebyggelsens synbarhet og beliggenhet (snaufjell/skog), terreng, nærhet til vann og vassdrag og tilpasning til omkringliggende bebyggelse.

FM's kommentar: Ny virksomhet må også vurderes i forhold til sannsynlig effekt på villreinen sin arealbruk.

Vår kommentar: Hensyn til villrein nevnes spesifikt.

Retningslinjer for turistvirksomhet og utmarksnæring

Det legges vekt på å gi mulighet til utvikling av eksisterende turistbedrifter, småskala turistvirksomhet knyttet til eksisterende setre og utvikling av utmarksnæring basert på stedegne ressurser. Dette kan være for å utvikle setra som kulturbærere, reiseliv og merkevare for å styrke næringsgrunnlag, sysselsetting og bomiljø. Det skal kunne dokumenteres at tiltaket har betydning for næringsutnyttelse av eiendommen.

Nye bygninger for næringsformål skal knyttes til eksisterende bygninger og seteranlegg. Det skal legges vekt på tiltakets betydning for å ivareta utmarksbebyggelsen og setermiljøene, og det skal legges vekt på tilpasning til landskap, kulturlandskap og det kulturmiljø bebyggelsen er en del av.

FM's kommentar: Ny virksomhet må også vurderes i forhold til sannsynlig effekt på villreinen sin arealbruk.

Vår kommentar: Tas inn som del av retningslinjene, men er egentlig en selvfølgelighet. Flyttes til felles retningslinjer for sone 1 og 2 i Rondane og Sølnekletten.

Friluftsliv

Tilrettelegging for friluftsliv og aktiviteter sommer og vinterstid prioriteres innenfor området for å begrense ferdsel inn i sone 1. Det bør legges til rette for aktiviteter og opplevelser innenfor sonen og nærmere bygda for i størst mulig grad å styre ferdsel bort fra nasjonalt villreinområde.

5.5 Retningslinjer for utviklingszone (Rondane), SONE 3

Retningslinjer for kommunenes arealplanlegging

Områdene innenfor denne sona er i dag i hovedsak LNF-områder (a og b), og regulerte områder for hytteområder og turistbedrifter. Endelig arealformål vil måtte avklares på kommuneplannivå og gjennom revidering av kommuneplanens arealdel.

Generelle retningslinjer

Denne sona har stor samfunnsmessig betydning, samtidig som den er biologisk leveområde for villrein. Det blir lagt stor vekt på samfunnsmessig utvikling, samtidig som det tas hensyn til villreinen ved at det er krav om avbøtende tiltak og kanalisering av ferdsel og annen aktivitet for å dempe ferdsel og aktiviteter inn i nasjonalt villreinområde.

Byggeområder

Fortetting og utvidelse av eksisterende byggeområder prioriteres. Ny utbygging bør skje i byggeområder med krav om reguleringsplan.

Veger, parkering

Ved behandling av søknad om landbruksveger inn mot det nasjonale villreinområdet bør det vurderes om det er behov for å sette vilkår om stenging av vegen med bom for allmenn ferdsel i hele- eller deler av året.

Nye parkeringsplasser kan etableres som ledd i kanalisering av ferdsel og annen aktivitet.

FM's forslag til endring: Ved behandling av søknad om landbruksveger inn mot det nasjonale villreinområde **skal** det vurderes om det er behov for å sette vilkår om stenging av vegen med bom for allmenn ferdsel i hele- eller deler av året. Nye parkeringsplasser kan etableres som ledd i kanalisering av ferdsel og annen aktivitet, **og dersom de ikke fører til økt belastning på villreinens funksjonsområder.**

Vår kommentar/vurdering: Forslag til endring foreslås imøtekommet.

Ferdsel og annen aktivitet

Tilrettelegging for friluftsliv og aktiviteter prioriteres innenfor sonen for å redusere ferdsel inn i sone 1. Ved fortetting og utbygging innenfor sonen bør det legges særskilt vekt på å tilrettelegge for ferdsel bort fra villreinområder.

I søndre del av Rondane, der det ikke er vinterbeite for villrein, kan det tilrettelegges ferdsel og andre aktiviteter inn i sone 1.

FM's kommentar: Det er de siste årene ikke registrert at villreinen bruker områdene sør for Birkebeinervegen før 15.apriil. En kan imidlertid risikere at oppkjørte skiløyper før 15.april gir gode muligheter for ferdsel i dette området også etter dette tidspunktet. Tiltak må derfor gis en individuell vurdering.

Det bør ikke brøytes veger som leder inn mot villreinens vinterbeiteområder. Det bør prioriteres skiløyper parallelt med sone 1, og felles vinterparkering nærmere bygda. Kanalisering av ferdsel og aktivitet bør vurderes i forhold til villreinens ulike arealbruk gjennom året.

FM's forslag til endring: Det **skal** ikke brøytes veger som leder inn mot villreinens vinterbeiteområder. Det **skal** prioriteres skiløyper parallelt med sone 1, og felles vinterparkering nærmere bygda. Kanalisering av ferdsel og aktivitet **skal** vurderes i forhold til villreinens ulike arealbruk gjennom året.

Vår kommentar/vurdering: "Skal vurderes" i siste setning er OK. I de to første setningene bør det stå "bør". Vi har ingen hjemmel til å si at det ikke skal brøytes veger. Andre setning – stemmer for noen områder, og ikke for andre. Det er mulig betegnelsen "parallelt" ikke er helt heldig..? Skiløyper prioriteres innenfor sone 2, for å redusere ferdsel inn i sone 1, er kanskje mer riktig.

5.6 Retningslinjer for utviklingszone i dalførene, SONE 4 (rundt Sølnekletten og i Atndalen)

Retningslinjer for kommunenes arealplanlegging

Områdene innenfor denne sona er i dag i hovedsak LNF-områder (a og b), og regulerte områder for hytteområder og turistbedrifter. Endelig arealformål vil måtte avklares på kommuneplannivå og gjennom revidering av kommuneplanens arealdel.

Generelle retningslinjer

Det skal legges avgjørende vekt på tiltakets betydning for næringsutvikling og ringvirkninger for lokalsamfunnet. Temakart for villrein skal tas med som en del av vurderingen av tiltak innenfor området og for vurdering av behovet for avbøtende tiltak.

Fritidsbebyggelse og ferdsel

Ny fritidsbebyggelse bør legges i tilknytning til tettsted og grender med eksisterende infrastruktur (skiløypenett, butikk, helårsveg, idrettsanlegg) for å gi størst mulig ringvirkninger for lokalsamfunnet. All hyttebygging bør som utgangspunkt skje i felt og med krav om reguleringsplan.

Tilrettelegging for friluftsliv og aktiviteter prioriteres innenfor sonen for å redusere ferdsel inn i nasjonalt villreinområde. Det bør legges særskilt vekt på å tilrettelegge for ferdsel "på tvers" – langsetter lia og nærmest mulig bygda, både sommer og vinter.

Vinterstid bør man unngå brøyting av veger som leder inn mot villreinens vinterbeiteområder og heller prioritere langsgående skiløyper og felles vinterparkering.

Ved behandling av søknad om landbruksveger inn mot nasjonalt villreinområde (sone 1) bør det vurderes om det er behov for å sette vilkår om stenging av vegen med bom for allmenn ferdsel i hele-

eller deler av året.

FM's forslag til endring: Vinterstid **skal** man unngå brøyting av vegger som leder inn mot villreinens vinterbeiteområder og heller prioritere langsgående skiløyper og felles vinterparkering. Ved behandling av søknad om landbruksveger inn mot nasjonalt villreinområde (sone 1) **skal** det vurderes om det er behov for å sette vilkår om stenging av vegen med bom for allmenn ferdsel i hele – eller deler av året.

Vår kommentar/vurdering: Jf. retningslinjer under nasjonalt villreinområde s. 40 – (s. 39 i FM's kommentar). Her tilrår FM at brøyting **anbefales unngått**, unntak er brøyting i forbindelse med skogsdrift. Vi kan ikke være strengere i sone 4 enn i sone 1. Anbefaling: Første setning endres til: Brøyting av private vegger som leder inn mot vinterbeiter i sone 1 anbefales unngått, unntak er brøyting i forbindelse med skogsdrift. Kommentar: Innenfor vinterbeiteområdene for villrein i sone 4 i Sølnekletten er det både boliger, gardsbruk, annen næringsvirksomhet og aktivitet. Siste setning endres i tråd med forslag fra FM, men flyttes til generelle retningslinjer for planområdet.

Særskilt retningslinjer for trekk-/utvekslingsområder i Atndalen

Ny bebyggelse og nye anlegg bør så langt det er mulig knyttes til og i nærheten av eksisterende bebyggelse og infrastruktur. Det bør legges vekt på trekkområder/ utvekslingsområder synliggjort i denne sonen.

FM's forslag til endring: Ny bebyggelse og nye anlegg **skal** knyttes til og i nærheten av eksisterende bebyggelse og infrastruktur. Det **skal** legges vekt på **beite-/trekk-** og utvekslingsområder synliggjort i denne sonen.

Vår kommentar/vurdering: Første setning opprettholdes. Siste setning endres i tråd med FM's forslag.

5.7 Særskilte retningslinjer for delområde Rondane

Retningslinjer for nasjonalt villreinområde, sone 1:

Retningslinjer for vegger, motorisert ferdsel og parkering

En viser til temakart for vegger stengt med bom og vinterstengte vegger i Rondane.

Brøyting av Fv 27 videreføres forutsatt at eksisterende stopp- og parkeringsforbud opprettholdes. Ved utbedringer og andre tiltak langs vegen skal det legges vesentlig vekt på villreinhensyn.

Friisvegen kan brøytes fram til 1. november og åpnes igjen etter 15.mai. Åpningen om våren skal løpende vurderes i forhold til villreinen.

FM's forslag til endring: Brøyting av Fv 27 videreføres forutsatt at eksisterende stopp- og parkeringsforbud opprettholdes via en langsiktig hjemmel basert på hensynet til villreinen. Ved utbedringer, brøyting og anlegging av snuplasser for brøytebil og andre tiltak langs vegen skal det legges vesentlig vekt på villreinhensyn. En styrking av kontroll- og informasjonsaktiviteten knyttet til forbudet bør følges opp i handlingsprogrammet. Friisvegen kan brøytes fram til 1.november og åpnes igjen etter 15.mai. Konkret åpningsdato om våren (etter 15.mai) skal løpende vurderes i forhold til villreinen.

Vår kommentar/vurdering: Forslag til endring anbefales imøtekommet. Tredje-siste setning("En styrking av...") tas ut og løftes inn i handlingsprogram.

Retningslinjer for buffersoner, sone 2:

Generelle retningslinjer, friluftsliv

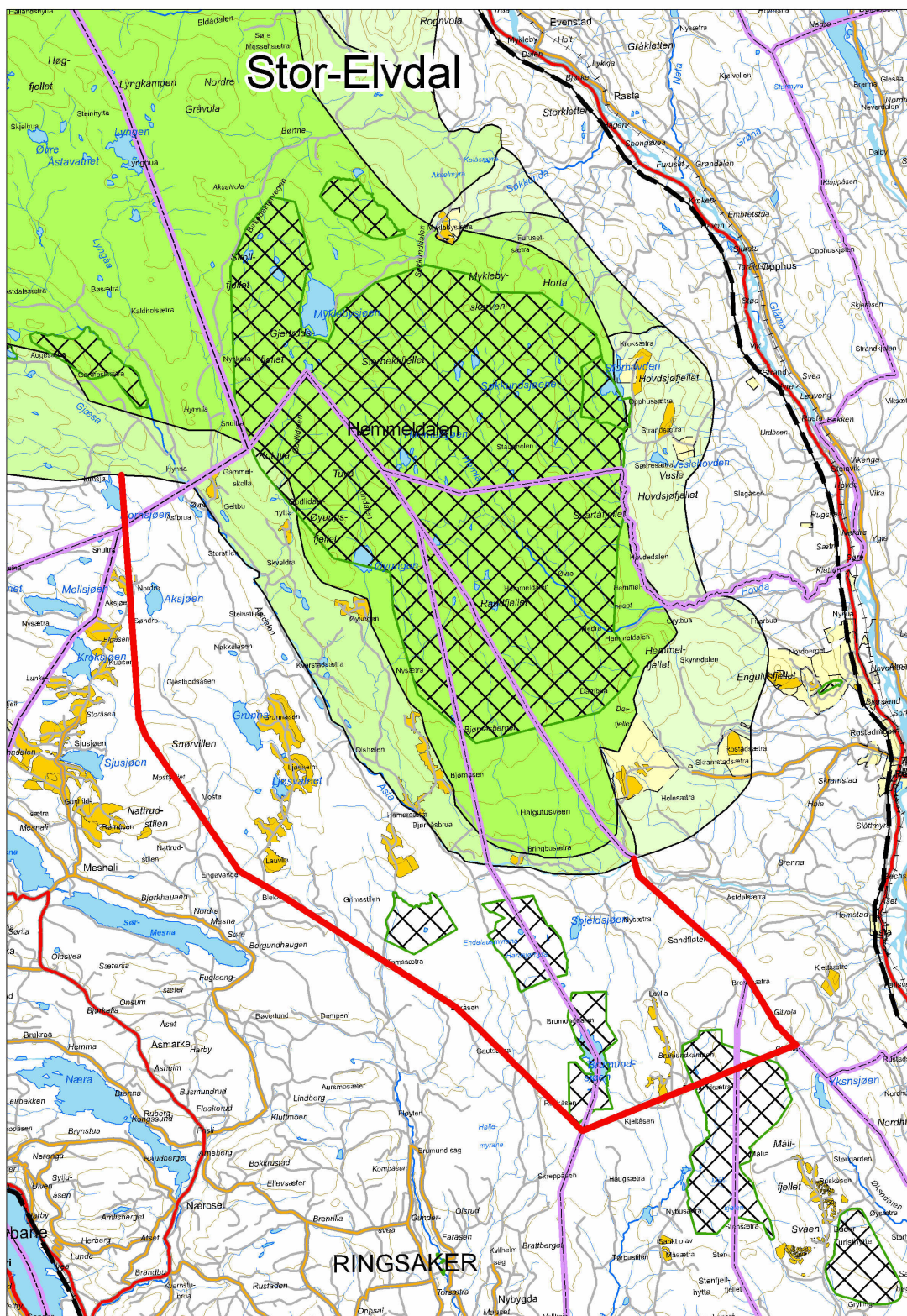
Ferdsel og aktiviteter bør unngås i, eller i nærheten av, kalvingsområder for villrein i kalvingsperioden.

FM's kommentar: Kalvingsområder skal inngå i nasjonalt villreinområde. Hvis det er kalvingsområder som er plassert i sone 2, må dette omgjøres til nasjonalt villreinområde. Slik ferdsel i eller i nærheten av kalvingsområder bør ikke unngås – den skal unngås.

Vår vurdering/kommentar: Bør dette inn under nasjonalt villreinområde isteden ? I såfall bør det i tråd med FM's kommentar stå "skal unngås".

Det bør ikke brøytes flere vegger til regulerte hytteområder i sone 2, der dette ikke er et ledd i kanalisering av ferdselen av hensyn til villreinen.

Andre retningslinjer for delområde Rondane

Arealet innenfor den rød grensa på kartet, i deler av Ringsaker, Hamar og Løten, er myrområder som er spesielt viktige for villreinen, der det ikke må igangsettes tekniske inngrep som drenering, byggearbeider eller andre tiltak som endrer på dagens situasjon.

FM's kommentar til kart og tekst ovenfor. I og med at denne teksten er plassert utenfor tekstboks, er den for det første juridisk sett å betrakte som en planbeskrivelse, ikke retningslinje (jf. Planforslaget s. 37). For det andre, når det i planforslaget sies at dette er områder som er spesielt viktige for villreinen, kan ikke arealene avsettes om by- og bygdesone. Vi anbefaler at arealet avsettes som buffersone.

Vår kommentar/vurdering: Dersom det skal gis retningslinjer for dette område må de knyttes til en soneinndeling, enten som buffersone på lik linje med øvrige, eller en særskilt buffersone for "sør-området".

5.8 Særskilte retningslinjer for delplanområde Sølnekletten

Generelt for området

FM's forslag til tillegg: "Veien mellom Høstdalen og Follidal anbefales stengt med bom på begge sider slik at allmennheten ikke kan kjøre bil der. Det samme gjelder veien som går videre fra Dølbekketra og veien inn til Veslesølneetra.

Vår kommentar/vurdering: Veg inn til Veslesølneetra er stengt med bom i dag. Gjennom retningslinjene anbefales denne statusen å videreføres. Planen (deldokument Sølnekletten) gir råd om at de andre vegene blir vurdert stengt for allmenn ferdsel. Dette er et privatrettslig spørsmål som bør tas opp til diskusjon gjennom utarbeiding av felles sti- og løypeplan for området. Et arbeid som bør prioriteres sterkt i oppfølgingen av vedtatt plan.

Det må gis mulighet til å ta vare på en unik bygningsarv (seter- og utmarksbebyggelse) gjennom aktiv bruk og vedlikehold. I spesielle tilfeller også bygge nytt for å ta vare på det gamle i sin opprinnelige form.

FM's kommentar: Innenfor LNF-formålet er det uproblematisk å ta vare på bygningsarven gjennom bruk og vedlikehold. Men det kan ikke påregnes tillatt annen type bruk av disse bygningene (ut over landbruk pluss) innenfor sone 1.

Vår kommentar: Man kan ikke bli "mer hellig" i et område forvaltet etter PBL's bestemmelser, enn i tilsvarende områder som er vernet etter naturmangfoldloven eks. Forollhogna med seterdaler. Sølnekletten er et særskilt viktig seterområde der ivaretagelse av bygningsarven kan by på mange utfordringer. Derfor dette punktet. Eks. fjøs må kunne brukes til møtelokale el. enkel overnatting, uthus til do, el. dusj, selv om bruket ikke er i drift med husdyr. Dette kan være med på å "berge" uthus som en viktig del av kulturmiljøet. I noen tilfeller kan det også være riktig å bygge ny seterstue, dersom den gamle er liten og lite egnet for dagens bruk. Ved satsing på turisme/utmarksnæring knyttet til setrene vil ulik bruk av eksisterende hus være viktig.

Nasjonalt villreinområde, sone 1

Det legges vekt på å gi mulighet til en viss utvikling/utvidelse av Breisjøseter turisthytte og omkringliggende seterbygninger og kulturmiljø. Utvikling i området bør ses i sammenheng. Avbøtende tiltak for å styre ferdsel, samt begrensning i sesong bør vurderes.

FM's kommentar: Dette må vurderes når et konkret utbyggingsforslag foreligger og ikke gis som en generell retningslinje.

Vår kommentar/vurdering: Dette punktet må ses sammen med generelle retningslinjer for turistvirksomhet og utmarksnæring i sone 1. Her har FM kommet med forslag til endring som innebærer at eksisterende bedrifter ikke skal utvides med bakgrunn i bla. status i gjeldende fylkesdelplan. Vi mener at det spesielt for Sølnekletten må være rom for dette ut fra aktiviteten i området i dag og områdets tradisjoner med seterturisme. Retningslinjen bør opprettholdes. Retningslinjer for turistvirksomhet og utmarksnæring samles for sone 1 og 2 i Rondane og Sølnekletten.

Dagens løypenett i sone 1 (merkede ruter sommer- og vinter) kan videreføres med dagens bruk og sesong, men vurderes kontinuerlig i forhold til utvikling i områdebruk og ferdsel. Det vises til temakart ferdsel sommer og vinterstid.

På prioriterte utfartspunkt bør det tilrettelegges for parkering, rast, og informasjon om natur- og kulturkvaliteter, tilrettelagte opplevelser mv. i området. Dette bør inngå som del av skilt-, sti –og løypeplan.

Spesielle retningslinjer for buffersone Høstdalen
Styrking av beitebruk og seterdrift, samt utvikling av småskalaturisme og utmarksnæring, prioriteres innenfor sonen.

FM's kommentar: utvikling av småskala turisme her må skje innenfor rammene av Landbruk Pluss.

Vår kommentar/vurdering: I visse områder kan man også tillate LNF-b-områder dersom dette er for å gi muligheter til småskalaturisme og utmarksnæring som er med på å styrke seterlivet, seterturismen og landbruket i området jf. kommentarer under nasjonalt villreinområde om det samme. Fokuset er næringsutvikling og ikke fritidsformål.

Tilrettelegging for friluftsliv og aktiviteter innenfor sonen prioriteres for å begrense ferdsel inn i sone 1. Dette gjelder særlig vinterstid. Brøyting av veger bør begrenses og isteden prioritere tilrettelegging for skiløyper på eksisterende vegnett jf. temakart. Leiekjøring bør isteden benyttes for nødvendig frakt til hyttene. Tilrettelegging for vinterparkering er viktig.

Spesielle retningslinjer for buffersone Gråsjøen

Buffersone 2 a

I eksisterende byggeområde for fritidsbebyggelse F3a kan det foretas en forsiktig fortetting med inntil 20 nye enheter totalt. Reguleringsplanarbeidet vil avklare endelig plassering og hvor mange hytter det reelt er plass til innenfor denne ramme.

Området konsekvensutredes som del av regional plan, og ses i sammenheng med øvrig utvikling av hytter innenfor sone 2.

Buffersone 2 b

I sone 2 b kan det tillates nytt hyttefelt med inntil 30 nye tomter. Nytt hyttefelt legges i nær tilknytning til Hanestadnysetervegen og rett i framkant (sør for) av setrene i området.

Retningslinjer for gjennomføring/avbøtende tiltak:

- Ved fortetting i eksisterende byggeområde (F3 a) bør det kreves reguleringsplan for hele byggeområdet (F 3 a og F 3 b)
- Ytterligere utbygging innenfor buffersone 2 a vil ikke bli tillatt.
- Det forutsettes at område F2 d (med 20 godkjente tomter) i kommuneplan for Stor-Elvdal tas ut.
- Som en del av planarbeidet skal det utarbeides en plan for tilrettelegging for og styring av ferdsel og opplevelse i tilknytning til området
- Eventuelt "overflødig" tomter som ikke blir benyttet i område F 3a kan (sone 2 a) flyttes til sone 2 b.
- Før utbygging i sone 2 b kreves det et samarbeid mellom de grunneierne som blir berørt av utbygging og ferdsel. Det bør stilles krav til felles utbyggingsavtale.